

+ Djup, stabil bas
Topprena inställningsmöjligheter

- Den är inte pytteliten

= Har du 10 000 kronor och behov av en ny subbas, köp den här och få pengar över!

PRIS/ PRESTANDAKUNGEN

Med den nya SUB 12.17 Edge tar XTZ ett litet steg upp i pris, men ett större steg i prestanda, och befäster därmed sin position som pris/prestandakung!

AV MAGNUS FREDHOLM

Det är frestande att förutsätta att alla ni som läser HemmaBio är trogna prenumeranter och alltså redan har koll på den "gamla" XTZ SUB 12.17, men jag tänker inte göra det riktigt så enkelt för mig själv. I stället går jag igenom bygget från grunden, och ni som redan har full koll på SUB 12.17 kan direkt hoppa till avsnittet "Ny förstärkare".

Rejåla doningar

12.17 Edge är på intet sätt jättelik, men inte heller superkompakt, och vikten på 26 kg gör att det är bäst att vara två vid uppackning och placering. Lådan står stadigt på fyra låga, koniska gummifötter, och för den som av en eller annan anledning vill byta ut dessa, kanske mot andra fötter eller spikes, går det utmärkt då SUB 12.17 Edge har metallgångar för fötterna.

Halvmeteren hög och med runt 40 cm bred och djup får XTZ till en rätt rejäl ljudvolym, och med de två portarna (som är olika långa) erbjuds du som användare stora möjligheter till anpassning. Du kan dels använda subbasen med båda portarna igenproppade (sluten), och

dels kan du genom att ta ut den ena, andra eller båda propparna köra lådan som basreflex med portningsfrekvens 20,5 (vänster port använd), 31 (höger) eller 37 (båda) Hz.

XTZ SUB 12.17 EDGE

Princip:	Basreflex (sluten)
Bestyckning:	12 tum
Uteffekt:	700 W RMS
Ingångar:	XLR, 2 x RCA
Utgångar:	XLR pass-thru
Delningsfrekvens:	30-170 Hz
Fas:	Steglös 0-180°
Eq:	Ref/EQ1/EQ2 + 1-bands parametrisk
Fjärr:	Nej
Mått (BxHxD):	39,5 x 50 x 40 cm
Vikt:	26 kg
Pris:	7 990 kr
Färg/finish:	Vit matt, svart matt, svart blank
Info:	www.xtz.se

Elementet är utvecklat ur den bastanta tolvtummararen som utgör basen i Cinemaseriens båda baslådar, och den superstyva och samtidigt lätta konen har tidigare visat sig fungera mycket bra både vad gäller känslighet, slagkraft och nyanserad och detaljerad lågbasåtergivning.

Lådan är mycket väl stagad internt, och man har även interna stöd för de långa portarna. Seriöst är bara förnamnet!

Ny förstärkare

Den stora, 4 mm tjocka, aluminiumplåten på baksidan döljer det mesta av nyheten med denna Edge-uppgradering, men vi kan redan på utsidan se en nyhet: 12.17 Edge är försedd med en enbands semiparametrisk eq där ingreppsfrekvensen kan justeras mellan 30 och 120 Hz medan gain kan ställas +9 dB.

Annars känner vi igen det mesta på utsidan (andra omkopplare, men samma typ av funktion): Det finns RCA stereoingång, XLR in- och pass thru, rattar för delningsfrekvens, fas och gain samt omkopplare för att koppla i/ur delningsfiltret, ställa in de fasta Eq-kurvorna och en omkopplare som väljer om basen ska vara på

hela tiden eller slås på vid signal (och slås av när det inte förekommer någon signal).

Om vi kikar på insidan är dock allt helt nytt! Slutsteget är numera från ICE Power, och det handlar som subbasens modellnamn antyder om ICE Powers senaste, fullt skalbara klass D-teknik, i detta utförande ett 700 Watts monoblock, kallat Edge. Ingångssteget är också helt nytt, liksom den 50 MHz Analog Devices DSP som vi kommer att få se från andra leverantörer framöver.

Den kraftfulla processorn är viktig då signalbehandlingen blir mer exakt och som följd kan ge dig ännu bättre basljud. Kolla på mätningarna för att se hur exakt allt blir, både eq och delning!

Bara kör...

Har du en hyfsat ny och kapabel förstärkare kan du bara ta ur subbasen ur lådan, ställa gain rakt upp, slå av delningsfilter och peq samt ställa eq-omkopplaren på "Ref", koppla in ström och lågnivå och därefter köra autokalibrering - och vips har du biobas av hög kvalitet!

...eller trimma!

Fast det är klart, de där pluggarna i portarna kan man ju trixa med, och peq måste provas, och vad gör eq-lägena egentligen? Dags att, som sann entusiast, vika några timmar åt en rejäl, grundläggande inställning!

Det jag tycker man ska börja med är portningen, och eftersom det därefter finns filter att mixtra med kan du göra denna inställning mest på känsla. Tycker jag i alla fall, och jag ska förklara varför.

Redan i portat utförande spelar SUB 12.17 Edge fullt hela vägen ner till 20 Hz, men med de olika portningsalternativen förändras karaktären på basen. Givetvis har också rummets fysiska dimensioner stor inverkan, och om du lyssnar på "bara" subbasen kommer du nog liksom jag, att hitta portningsalternativ som funkar bättre än andra.

För mig står det mellan att använda vänster port eller att köra slutet, och jag väljer vänster port då det, precis som med föregångaren, ger en avrundad känsla som för mig är mycket attraktiv. Slutet känns å andra sidan torrare och mer kontrollerat, och orkade jag skulle jag nog proppa igen också vänster port när det vankas musik.

Vad är det för fel på de andra portningsalternativen? Inget alls, men i vårt lyssningsrum hamnar frekvensen med båda portarna använda (37 Hz) för nära rumsnoden vid 45 Hz, medan höger port helt enkelt inte ger samma gåshud som vänster.

Eq-lägen

När du så har valt portning tycker jag att det kan vara dags att kolla in eq-lägena, som egentligen är två högpas varianter. Den första, eq1, höjer f3 (alltså punkten där nivån sjunkit 3 dB) till runt 33 Hz, vilket kan städa upp snyggt längst ner i frekvens om man till exempel ställer subbasen i ett hörn. Funkar lika bra med slutet låda som med de två högre portningsfrekvenserna, medan eq1 i kombination med vänster port i mina öron tar bort just det jag gillar

med den extremt låga portningsfrekvensen, men här kan man experimentera själv.

Det andra eq-läget har en ännu högre f3-punkt i kombination med en rejäl 63 Hz-boost, och detta läge levererar extremt hårdsläående bas och ger dessutom möjlighet till rejält högre ljudtryck (i och med att de lägsta, mycket effektslukande, frekvenserna skalats bort). I mina öron inget för varken bio eller finlyssning på musik, men är det fest funkar det kanon!

Parametriskt

Nu har vi kommit fram till den parametriska eq-delen, och här är det faktiskt enklast att mäta sig fram. XTZ har ett eget, mycket bra program kallat Room Analyzer 2 Pro (2 500 kr inklusive ljudkort och mick) och vill du komma billigare undan är det bara att ladda ned REW (Room Audio Wizard) gratis!

Det du då behöver är en mätmick och ett ljudkort, till exempel XTZ:s egna (1 200 kr) eller MiniDSP:s UMIK-1 (1 000 kr) som är en USB-mick med inbyggt ljudkort. Har du redan ett ljudkort för inspelning (XLR-ingång) finns det massor av mickar att köpa, till exempel svenska Line Audio OM1 (1 300 kr), BeyerDynamic MM1 (1 700 kr) eller superbilliga Behringer ECM8000 (350 kr).

Vill du köra med hörseln får du köra ett svep (20–200 Hz typ) och lyssna efter frekvenser som låter extra starka eller svaga. Markeringarna på rattarna är föredömligt exakta, och när du hittat "rätt" frekvens är det bara att sänka eller höja denna tills svepet känns jämnt.

Sammantaget får vi, med möjligheten att påverka basen både med portning och eq, stora möjligheter att anpassa basen efter rummet, och gör man dessa anpassningar i lugn och ro (och

Ett par bilder som jag snott från mitt förra test av 12.17 visar dels hur tjuvisigt stagad lådan är, och dels elementet i all sin glans. Inget bling direkt, men titta till exempel på de stadiga tabsen där högtalarkablarna ansluts. Notera även ur trådarna från kontakterna till talspolen fästs på flera ställen i spidern.

gärna med någon form av mätningar) finns all anledning att ha mycket höga förväntningar på SUB 12.17 Edges prestanda.

Kvalitet!

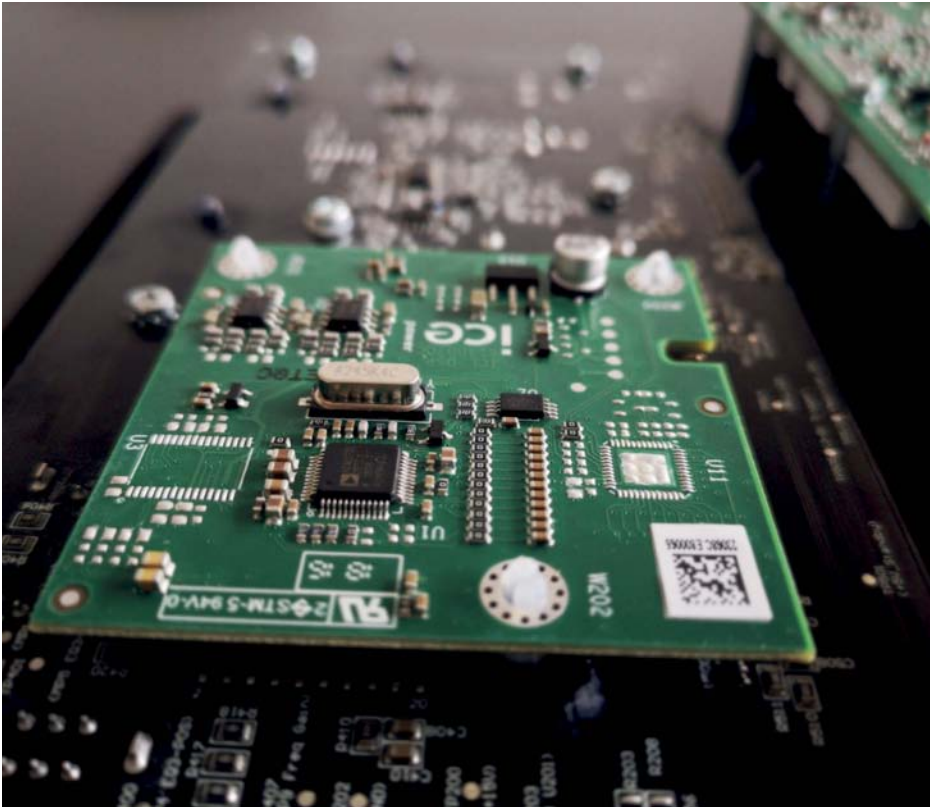
Med vänster port använd, eq ställd på "ref" och -6 dB vid 45 Hz på peq:n drar vi så igång med film, och för att chocka mig själv börjar jag inte med varken *Transformers* eller *Deadpool*, utan med *Ghost In The Machine*!

Kapitel 8 har inte de allra mest brutala effekterna, men däremot ett basstöd som går riktigt lågt i frekvens, och som lätt avslöjar både frekvensmässiga ojämnheter och eventuella brister längst ner i frekvens. Med XTZ SUB 12.17 Edge finns dock inga sådana problem alls, utan ljudspåret får en fast grund att stå på och en fysisk närvaro och svärta som verkligen suger in mig i jakten trots att jag sett kapitlet så många gånger förr.

Ett snabbt byte, till *Transformers Age Of Extinction*, och för en gångs skull kör vi öppningsscenen, för här finns det extremt lågbas när rymdskeppen släpper ner poddarna. Och SUB 12.17 Edge levererar utan att darra på manschettens klippfast och härligt fysisk bas, och det utan

Den nya delen av 12.17, och förutom att panelen ser helt annorlunda ut och har andra omkopplare är den stora synbara skillnaden från föregångaren adderingen av den parametriska eq-delen, som ger dig möjlighet att justera en problemfrekvens.

att på något sätt ta över eller bli bumlig. Ett hopp till kapitel 3, och vi får uppleva rejäla explosioner och även här riktigt lågfrekvent bas (exempelvis precis i början av kapitel 3, när prisjägaren kommer upp ur vattnet).

I med *Ghost Busters* och slutstriden, här har vi både fet discobas och effekter, och XTZ levererar svärta, kontroll och tryck så det står härliga till.

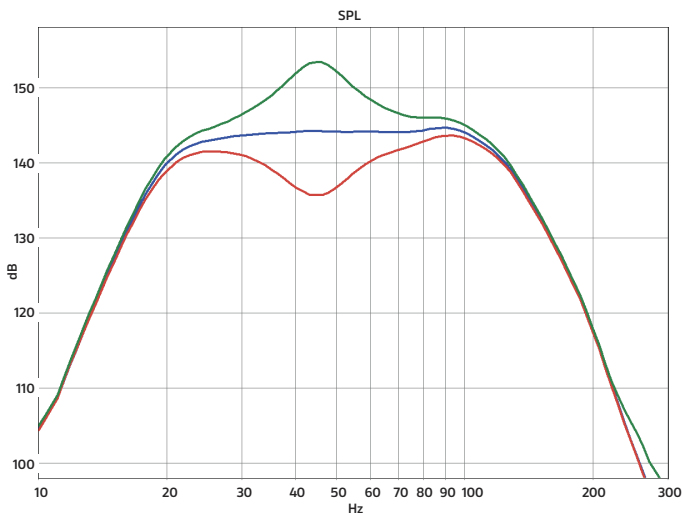
Kvantitet!

Vi proppar igen båda portarna, flyttar basen till ett hörn och ställer eq:n i läge 1, och sedan kollar vi på samma kapitel en gång till. Nu har vi inte riktigt samma svärta, men en ännu tajtare kontroll och en torrare, något läghetsvänligare basåtergivning. Trots högpasfiltert känns poddarnas nedslag i *Transformers* fortfarande, och även i *Ghost In The Machine* får vi fortfarande känslan av fullt tryck längst ner i frekvens.

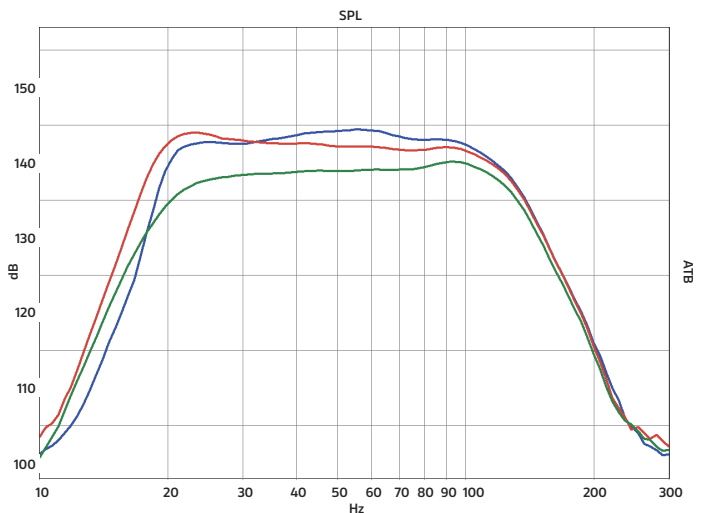
Ut med båda portarna och eq2 inkopplad, och nu börjar det smälla hårt, rejält hårt! Tyvärr blir också peaken tydlig, vilket självklart är meningen med denna inställning, men det gör också att den i vårt rum inte lämpar sig för film då subbasens linjäritet blir lidande.

Våra varmaste rekommendationer

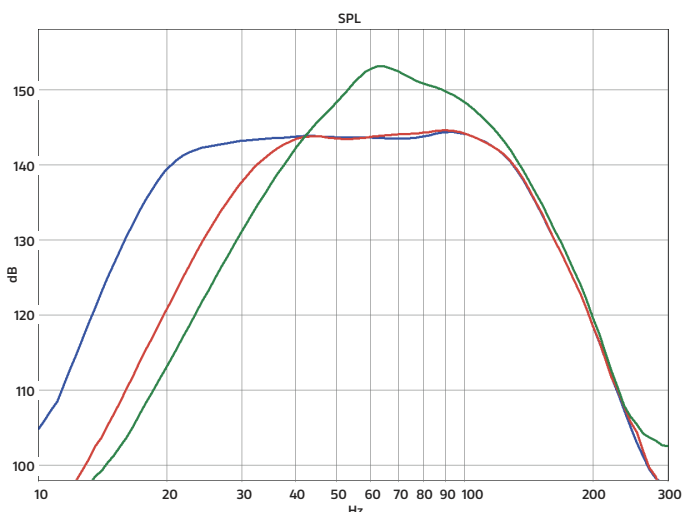
Det är bara att kapitulera inför XTZ SUB 12.17 Edge! Det är en mycket bra subbas på precis alla sätt, och har du 10 000 kronor att spendera på bas är det här du ska lägga dina pengar! ■

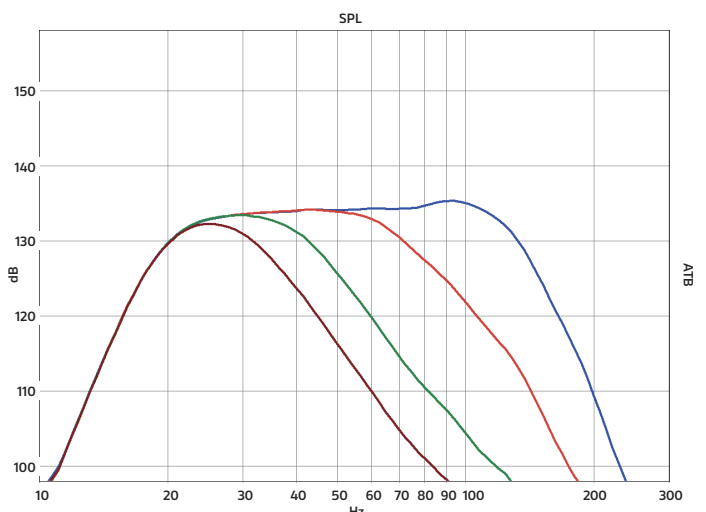
Ett exempel på peq:n, ställd på 45 Hz och så mätt vid max och min (+9 dB). Den gör alltså exakt det den ska, och markeringarna på rattarna kan användas som referens, vilket är långt ifrån självklart.

De olika frekvensgångarna närfältsmätta. Grön är sluten, Röd vänster port och blå höger port.

Eq-lägena: Blå är ref, röd eq1 och grön eq2.

Vi använder ju sällan delningsfiltret i subbasar, men det kan vara tryggt att veta att SUB 12.17 betar sig exakt som man förväntar sig även när det gäller delningsfiltret.